

Tänk längre!

Vinn-vinn när företag sparar energi

*Hur företag uppfyller
miljöbalkens krav på
energiushållning*

Företagen ska spara energi

Många företag kan spara upp till 15 procent av sin energianvändning utan investeringar, eller med investeringar som betalar sig på mindre än ett år. Företag som arbetar med energihushållning, kan alltså minska risken för ökade kostnader på grund av stigande energipriser. Sverige har beslutat om nationella miljömål för att komma tillrätta med de större miljöproblemen i landet. Dessa miljö-kvalitetsmål berör hela samhället. Miljöbalken är en viktig del i arbetet för att nå miljökvalitetsmålen och för att uppnå en hållbar utveckling. Genom att som företag uppfylla kraven enligt miljöbalken bidrar också ni till en hälsosam och god miljö för kommande generationer.

Sveriges energi- och klimatmål till år 2020

20 procent effektivare energianvändning jämfört med år 2008

40 procent lägre utsläpp av växthusgaser jämfört med år 1990

50 procent förnybar energi

Se vidare: www.miljomal.se

I miljöbalken står att alla verksamhetsutövare ska hushålla med energi, och i första hand använda förnybara energikällor. Enligt miljöbalken ska verksamhetsutövare även bedriva egenkontroll på sin verksamhet vilket innebär att du som företagare ska:

- 1) skaffa dig kunskap om energianvändningen i din verksamhet
- 2) identifiera möjliga effektiviseringsåtgärder
- 3) fortlöpande genomföra skäligen åtgärder
- 4) följa upp energianvändningen och resultat av vidtagna åtgärder

Här berättar vi om hur du som företagare kan minska din energianvändning och vilka stöd som finns.

1. Skaffa dig kunskap om energi-användningen – kartläggning

Gör en energikartläggning av hela verksamheten, det vill säga produktionen, byggnader och transporter. Hur stor kartläggningen blir beror på företagets storlek och hur mycket energi som används. Kartläggningen kan bland annat ge svar på följande frågor:

- Hur mycket el/olja/gas/biobränsle/fjärrvärme använder företaget?
- Hur mycket energi, uppdelat på el och värme, använder olika enheter och processer?
- Hur mycket bränsle går till transporter?
- Hur mycket energi återvinns?

Kunskap om variationer i hur elen används behövs också. Din elleverantör kan hjälpa till med sådan statistik. Kartläggningen är ett bra underlag och en förutsättning för att du ska kunna identifiera vad som behöver göras för att spara energi i din verksamhet.

De som arbetar med energifrågorna är ofta spridda i organisationen och kommunikation och samordning av det arbetet fungerar inte alltid optimalt. Effektiviseringar är ofta möjliga i alla delar av verksamheten. Därför behövs en tydlig organisation både för hur företaget ska planera och sedan arbeta med sin energihushållning.

2. Identifiera möjliga åtgärder – analys och plan

Utifrån kartläggningen kan ni analysera och fastställa vad som är möjligt att göra i alla delar av verksamheten. Både på kort och lång sikt, det vill säga åtminstone ett årtionde framöver. Det längre perspektivet är viktigt för att samordna åtgärder med varandra och framtida verksamhetsförändringar. Analysen bör innehålla:

- Vad som är tekniskt möjligt att genomföra och vad effekten blir
- Vad som bedöms som orimligt att genomföra och varför
- Vad verksamheten planerar att genomföra samt tidplan för detta

De åtgärder ni planerar att genomföra sammanställer ni till en energiplan, där det också framgår vem som ansvarar för vad. Mycket kan göras direkt utan kostnad medan annat kräver längre investeringsplaner.

Energiplanen visar hur verksamheten ska öka energieffektiviteten och om möjligt övergå till förnybara energikällor. Planen har en begränsad livslängd och eftersom såväl teknik som verksamhet förändras, behöver planen efterhand revideras utifrån en ny kartläggning och analys.

3. Genomföra rimliga åtgärder

Det är själva genomförandet som gör att företaget kan sägas uppfylla hushållningsprincipen. Det som är tekniskt möjligt för att öka energieffektiviteten och andelen förnybar energi ska genomföras, om det inte är ekonomiskt orimligt. Egenkontroll innebär att ni ansvarar för att ett kontinuerligt arbete med energihushållning bedrivs på företaget.

4. Följ upp

För att kontrollera att ni arbetar tillräckligt med energihushållning krävs det att ni fortloppande följer upp:

- Energianvändningen
- Att planerade åtgärder genomförs
- Effekten av åtgärderna

Detta kan till exempel göras genom mätningar och nyckeltal. Arbetet med energihushållning ska bedrivas systematiskt, gärna med hjälp av exempelvis ett energiledningssystem.

Tillsyn och dokumentation

Tillsynsmyndigheterna, det vill säga länsstyrelserna och kommunerna, ska kontrollera att företagen följer hushållningsprincipen, och har också uppgiften att ge information. De har rätt att begära de uppgifter som behövs för tillsynen. De dokument som ni använder i ert arbete med energihushållning, exempelvis kartläggning, analys och åtgärdsplaner, ska därför finnas tillgängligt för tillsynsmyndigheten.

Miljöinspektörerna kan tydliggöra kraven enligt miljöbalken och ge vissa råd inför företagets fortsatta energiarbete men de är inga energiexperter så om företaget inte har kompetensen inom verksamheten så behöver extern hjälp tas in.

För dig som behöver söka tillstånd enligt miljöbalken är det viktigt att det finns underlag i form av kartläggning, analys och energiplan för att kunna redovisa i ansökan hur verksamheten arbetar med och uppfyller hushållningsprincipen.

Foto: Per Westergård

Foto: Per Westergård

Det finns stöd att få

Energimyndigheten har tagit fram material för att stödja företag i sitt energieffektiviseringsarbete. För en del företag med årlig energianvändning över 500 MWh finns ekonomiskt stöd att söka för energikartläggning. Utöver detta finns ofta regionala näringslivsinsatser som kan stödja energieffektiviseringsarbetet. Energi- och klimatrådgivarna i alla Sveriges kommuner arbetar med att stötta både hushåll och företag i energifrågor, genom kostnadsfria och opartiska råd.

Lycka till!

Börja energieffektivisera nu – både för ditt företags skull och för klimatets skull.

Energikartläggning hjälper Textilia minska sina klimatutsläpp

Textilias tvätterier har kartlagt sin energianvändning. Tvätteriet som ligger i Örebro ska nu energieffektiviseras för tre miljoner kronor. Det betalar igen sig på bara två år.

Textilia Tvätt och Textilservice AB tillhandahåller hela och rena kläder. Den moderna hanteringen sker i datoriserade system där till exempel en enskild läkare kan knappa in sin identitet och få ut en uppsättning textilier i rätt storlek. Sjukvården och hotellbranschen är de största kundkategorierna. Företaget omsätter 460 miljoner kronor och har runt 400 anställda. Bakom den rena servicen finns fem äldre tvätterier som använder mycket energi, främst ånga och el i lokalerna och tvättprocesserna.

– Vårt energiarbete är långsiktigt och vi har ett mål att minska utsläppen av koldioxid med 60 procent mellan 2009 och 2013. Som ett led i detta har vi genomfört en energikartläggning av alla fem anläggningarna, säger Jonas Olaison, miljö- och kvalitetschef på Textilia.

Med hjälp av Energimyndighetens energikartläggningscheckar identifierades de mest angelägna och lönsamma åtgärderna. Kartläggningen visade att det finns stor potential att spara energi vid tvätteriet i Örebro och därför görs där nu energiinvesteringar för drygt tre miljoner kronor. Största åtgärden blir att byta ut styr- och reglerutrustningen för värme och ventilation till en kostnad av 1,75 miljoner. Investeringen minskar energianvändningen med drygt två gigawattimmar (miljoner kilowattimmar) fördelat på ånga och el, och sparar närmare 1,5 miljoner kronor. Den sammanlagda återbetalningstiden för alla investeringar blir drygt två år. Det innebär att Textilia kan spara en fjärdedel av sin totala energianvändning. Dessutom återvinns värmen både från gråvattnet i tvätteriprocessen och från kompressorerna.

Företaget köper ånga till tvättmaskiner, manglar och slutbehandlingen av textilierna och den värme som finns kvar kan alltså återvinnas. Energianvändningen för el och ånga vid tvätteriet i Örebro uppgår till 14 gigawattimmar per år. Åtgärderna 2013 beräknas spara sammanlagt 2,8 gigawattimmar, alltså 20 procent av den totala energianvändningen.

– Vi räknar med att klara målet på 60 procents minskning av klimatutsläppen, vilket närmast betraktades som en utopi när vi började 2009. Att det fanns mycket energi att spara visste vi, men jag blev själv överraskad av att det gick att åstadkomma så mycket genom att styra, reglera och optimera flödena av värme och ånga, säger Jonas Olaison.

Här kan du få mer information

Kommunen

En nämnd i kommunen bedriver tillsyn enligt miljöbalken över flertalet verksamheter. Vänd dig till miljökontoret i din kommun för att hitta den inspektör som tillsynar din verksamhet. Hos kommunen hittar du även energi- och klimatrådgivare som kostnadsfritt och opartiskt kan hjälpa dig med energifrågor.

Länsstyrelsen

Länsstyrelserna har tillsyn över många större verksamheter och vägleder kommunerna i deras tillsynsutövning. Länsstyrelsen har också en viktig roll för det regionala energi- och klimatarbetet. Hitta din länsstyrelse på www.lansstyrelsen.se.

Naturvårdsverket

Naturvårdsverket har ett övergripande ansvar för miljömålsfrågor och för naturmiljön, samt för allmän tillsynsvägledning. Läs mer på www.naturvardsverket.se

Energimyndigheten

Energimyndigheten har ansvaret för tillsynsvägledning i frågor om verksamhetsutövares egenkontroll när det gäller hushållning med energi och användning av förnybara energikällor. Det innebär att Energimyndigheten ska vägleda länsstyrelser och kommuner i deras arbete med dessa frågor. Energimyndigheten har mycket material som stöd för företagens energiarbete. Här finns checklistor, goda exempel, nätverk och stöd för energikartläggning. Läs mer på www.energimyndigheten.se, www.energiaktiv.se

Denna broschyr är en av tre som handlar om energitillsyn.

Den första Tillsyn över energihushållning – Vad är det som gäller? är en översikt för tillsynsmyndigheter. Den andra Vägledning för energitillsyn – Miljöbalken, övrig lagstiftning och rättsfall är en mer djupgående genomgång av lagstiftning och tillämpning för tillsynsmyndigheter. Den tredje Tänk längre! – Vinn-vinn när företag sparar energi vänder sig till verksamhetsutövare.

Energimyndigheten, Box 310, 631 04 Eskilstuna
Telefon 016-544 20 00, Fax 016-544 20 99
E-post registrator@energimyndigheten.se
www.energimyndigheten.se